**Tvedestrand kommune**
**Læring og oppvekst**

**Saksframlegg**

Arkivsak-dok. 26/1940-2
Saksbehandler Arne Mowatt Haugland

| Utvalg | Møtedato |
|---|---|
| Livsløpsutvalget 2023-2027 | 03.11.2026 |
| Kommunestyret 2023-2027 | 18.11.2026 |
| Formannskapet 2023-2027 | |

# Etablering av vertskommunesamarbeid felles rådgivning og myndighetsfunksjon for barnehager.

**Kommunedirektørens forslag til vedtak**
Vegårshei, Risør og Tvedestrand kommune etablerer vertskommunesamarbeid (etter Kommuneloven §20) om felles rådgivning og myndighetsfunksjon for barnehager f.o.m 01.01.27.

**Vedlegg**
Fordelingsmodeller_tre_kommuner
Samarbeidsavtale_barnehagemyndighet

**Bakgrunn for saken:**
De tre kommunene Risør, Vegårdshei og Tvedestrand, er ulike i størrelse, men forholdsvis like i organisering. Alle tre kommuner har både private og kommunale barnehager, og må således utføre mange av de samme oppgavene.

En arbeidsgruppe med deltakelse fra kommunene Åmli, Gjerstad, Vegårshei, Risør, Froland og Tvedestrand (6K), samt representanter for de tillitsvalgte, vurderte våren 2026 muligheter og utfordringer knyttet til samarbeid om barnehagefaglige oppgaver. Dette omfatter både myndighetsoppgaver og rådgivningsoppgaver. Gruppen ble enig om et felles beslutningsgrunnlag, men forankringen i kommunene opplevdes som noe varierende. Kommunedirektørutvalget i de seks kommunene besluttet derfor i møte 27.02.26 å utsette samarbeidet inntil det forelå et tydeligere grunnlag.

Vedtak fra møtet 27. februar 26:

> *Det er ulik vurdering av hvor raskt prosessen bør gjennomføres. Risør og Tvedestrand kan starte et samarbeid, og de øvrige kommunene kan koble seg på etter hvert. Det utarbeides et felles saksdokument basert på beslutningsgrunnlaget som ble lagt frem i møtet*.

I tillegg til Risør og Tvedestrand, har Vegårshei hele tiden ønsket å delta videre i prosessen. Målet var å etablere et forsterket samarbeidet fra 01.08.26 med mulighet for et formelt vertskommunesamarbeid fra og med 01.01.27.

Formålet med modellen var å prøve ut samarbeidet før det ble en endelig beslutning om vertskommuneløsning. Kommunene som deltar, forvalter det samme lovverket, selv om organiseringen av barnehageområdet varierer noe. Dette henger sammen med kommunenes størrelse, samt antall barn og barnehager. I alle tre kommunene finnes det både kommunale og private barnehager.

**Erfaringer i perioden med forsterket samarbeid:**
Samarbeidet startet 1. august 2026, og de tre involverte fagpersonene har allerede gjort seg noen konkrete erfaringer.
Tilbakemeldingene så langt er at samarbeidet gir tilgang til et større fagmiljø, flere muligheter for faglige drøftinger og erfaringsutveksling, samt et godt grunnlag for å utvikle felles praksis på tvers av kommunene. Videre påpekes det at samarbeidet kan bidra til økt kvalitet, mindre sårbarhet og mer likeverdig myndighetsutøvelse. I møte med komplekse saker er det en stor fordel å ha et fagmiljø for å kunne gjør kloke vurderinger før en beslutning tas.

Det kan også nevnes at representantene som vil utgjøre samarbeidet fra 01.01.27 (med forbehold om vedtak fra kommunestyrene i de tre kommunene), allerede har begynt å se på felles tilsynsplan 2027-2033, noe som ansees som en meget viktig del av arbeidet.
Samarbeidsavtalen inneholder avklaringer knyttet til det økonomiske mellom kommunene og forhold som går på administrasjon og personal i henhold til hovedtariffavtalen til KS. Samarbeidet krever at det alltid er minimum to personer som utgjør personalressursen i tjenesten for å sikre robusthet, faglighet og kvalitet.
Risør- og Vegårshei kommune er medlem av Jussnettverket og det er søkt bistand om juridiske vurderinger knyttet til etableringen av vertskommunesamarbeid.
Barnehagelovens § 11 med krav til likebehandling og uavhengighet mellom private og kommunale barnehager er pekt på som et spesielt viktig område, og noe som i større grad kan løses ved å inngå i et samarbeid mellom flere kommuner omkring denne oppgaven.

**Oppgaver og myndighetsområder**
Oppgavene som blir samordnet, omfatter både myndighets- og rådgivningsoppgaver innen barnehageområdet. Listen er ikke uttømmende.

**1. Tilsyn (myndighetsoppgave)**
Kommunen er etter barnehageloven § 53 pålagt å føre tilsyn med barnehagene i kommunen. Formålet er å sikre at alle barn får et godt barnehagetilbud. Det skal utarbeides en felles tilsynsplan for deltakerkommunene, som tydeliggjør kommunenes plikter.

**2. Godkjenning av barnehager (myndighetsoppgave)**
Godkjenning av barnehager innebærer at kommunen, som lokal barnehagemyndighet, vurderer om en barnehage oppfyller kravene til drift, innhold, bemanning, areal og fysisk miljø, jf. barnehageloven §§ 10 og 14. Eier må søke kommunen om godkjenning før oppstart og ved vesentlige endringer, som for eksempel ved utvidelse av areal.

**3. Dispensasjoner (myndighetsoppgave)**
Kommunen kan innvilge midlertidig dispensasjon fra kravene til pedagogisk bemanning og grunnbemanning for inntil ett år av gangen, jf. forskrift om pedagogisk bemanning §§ 2 og 3.

**4. Vedtak etter kapittel 7 i barnehageloven (herunder bl.a. §§ 31 og 37) samt klagebehandling (rådgivningsoppgaver)**
§ 31 – Rett til spesialpedagogisk hjelp
Barn under opplæringspliktig alder har rett til spesialpedagogisk hjelp dersom de har

særlige behov. Dette gjelder uavhengig av om barnet går i barnehage. Formålet er å gi tidlig hjelp og støtte i barnets utvikling og læring, for eksempel innen språk og sosiale ferdigheter. Hjelpen kan gis individuelt eller i gruppe og skal inkludere foreldrerådgivning. Kommunen har ansvar for å oppfylle denne retten.
§ 37 – Barn med nedsatt funksjonsevne
Kommunen skal sikre at barn med nedsatt funksjonsevne får et egnet, individuelt tilrettelagt barnehagetilbud. Plikten til tilrettelegging gjelder ikke tiltak som medfører en uforholdsmessig byrde for kommunen. I vurderingen skal det legges vekt på tiltakets effekt, kostnader og virksomhetens ressurser.
Kommunen fatter vedtak om tilrettelegging av barnehagetilbudet, jf. barnehageloven § 35. Delegasjon til å fatte og behandle slike vedtak på vegne av kommunene ivaretas i samarbeidsavtalen.
Et samarbeid om vedtak kan bidra til bedre samordning mellom kommunene. Det er i dag store forskjeller både i størrelse og omfang av vedtak etter §§ 31 og 37. Økt grad av likebehandling kan redusere internflytting mellom kommuner. Videre er det et betydelig potensial i å utvikle felles rutiner og retningslinjer for saksbehandling, henvisning og vedtaksfatting.

**Vertskommune og kostnadsfordeling**
De tre kommunene har gjort en intern vurdering og kommet til at samarbeidets vertskap skal legges til Tvedestrand kommune.
Kommunedirektøren anbefaler at kostnadsfordeling skal gjøres slik mellom kommunene: Risør 40%, Vegårshei 20% og Tvedestrand 40%. Det vises ellers til vedlegg i saken der ulike modeller er skissert.

**Fordeler og utfordringer ved interkommunalt samarbeid:**
- Et mer robust fagmiljø og styrket tjenestekvalitet
- Økt likebehandling mellom kommunene
- Bedre samordning av vedtak etter §§ 31 og 37 (kapittel 7 i barnehageloven)
- Redusert risiko for internflytting som følge av ulik praksis
- Felles rutiner og retningslinjer gir mer effektiv saksbehandling
- Mer effektiv deltakelse i oppvekstforum og fagutvalg
- Videreutvikling av samarbeid om tilskuddsordninger i Østre Agder
- Risiko for svekket lokal kjennskap og mindre rom for skjønn
- Ulike behov mellom kommunene kan gjøre samarbeid mer krevende, men samtidig mer robust, da man periodevis kan sette inn mer ressurser i en kommune/i en sak om/når det blir et behov.

**Konklusjon**
Kommunedirektørens samlede vurdering er at felles rådgivning og myndighetsfunksjon for barnehager i Tvedestrand, Vegårshei og Risør vil styrke kompetansemiljøet og bidra til bedre kvalitet i tjenesten.

Kommunedirektøren anbefaler at Vegårshei, Risør og Tvedestrand kommune etablerer vertskommunesamarbeid (etter Kommuneloven §20) om felles rådgivning og myndighetsfunksjon for barnehager f.o.m 01.01.27.

Tvedestrand, 20.10.2026

Kommunedirektøren